

Zoutschade aan monumenten op Curaçao

Rob P.J. van Hees

TNO | Kennis voor zaken

TU Delft
Delft University of Technology

TNO established by law (1932)
*support companies and governments
with innovative, practicable knowledge*

- Statutory Organization
 - Independent, objective & scientifically founded judgments
 - 4000 staff
- (Cf Fraunhofer Society Germany, CSIRO Australia)

RESEARCH THEMES

**HEALTHY
LIVING**

**INDUSTRIAL
INNOVATION**

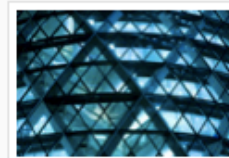
**DEFENCE,
SAFETY AND
SECURITY**

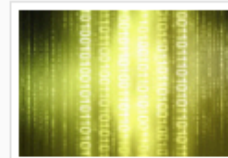
ENERGY

**TRANSPORT
AND MOBILITY**

**BUILT
ENVIRONMENT**

**INFORMATION
SOCIETY**

Faculty of Architecture TU Delft

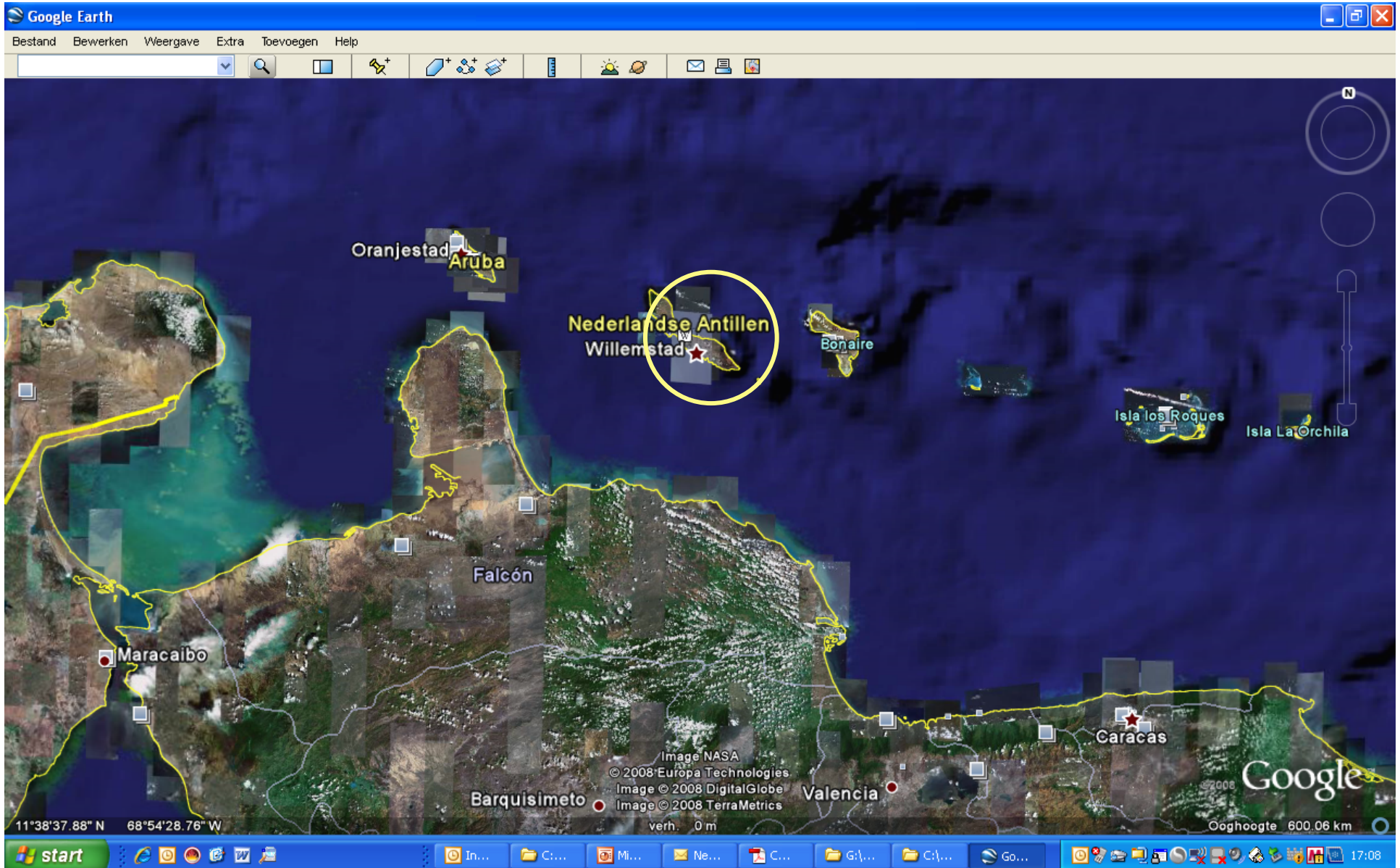
- Largest Faculty at TU
- One of the largest Architecture Schools worldwide

Faculty of Architecture at TU Delft

Established	1842 (1900)
Type	Public
Dean	Ir Karin Laglas
Academic staff	700
Students	2900
Location	Delft, The Netherlands
Website	www.bk.tudelft.nl

Curaçao: gegevens

- Klimaat
 - Gem. temp. 27.5 C
 - Gem. RV 77%
 - Regen: 600 mm/jr in Okt. – Dec.
 - Passaatwind: gem. 7 m/s
- Ca. 150.000 inwoners
- Omvang ca. 450 km²
- NL kolonie 1634 – 1954

Zoutpannen

<http://curacao.memento-vivi.com/images/curacao-zoutpannen.jpg>

Architectuur en Bouwtechniek

- Monumenten gebaseerd op Nederlandse bouwstijl uit 17^e, 18^e, 19^e eeuw, met lokale invloeden (klimaat en materiaal)
- Materiaalgebruik:
 - Koraalsteen
 - Kalkmortel
 - Baksteen (zeer beperkt)
 - Klipsteen (beperkt)
 - Pleisterwerk en verf

Bouwstijl

Bouwtechniek

Bouwtechniek en materialen

Bouwtechniek en materialen

Aqueduct en cisterne ('waterbak'): omgaan met lokale klimaat (waterschaarste) – nb materialen

V.a. 1900: duurzame(re) materialen

Schade

Cementpleister

Latex verf

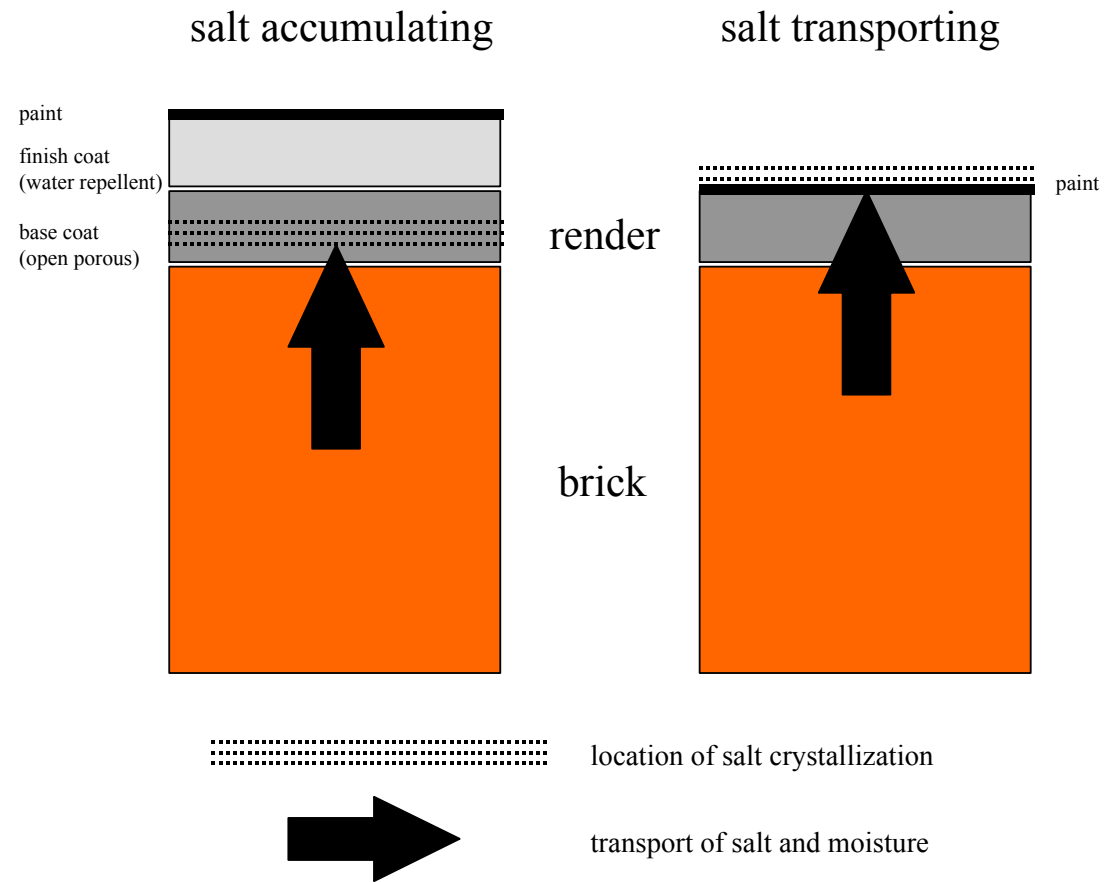

V.a. 1900: duurzame(re) materialen

Schade

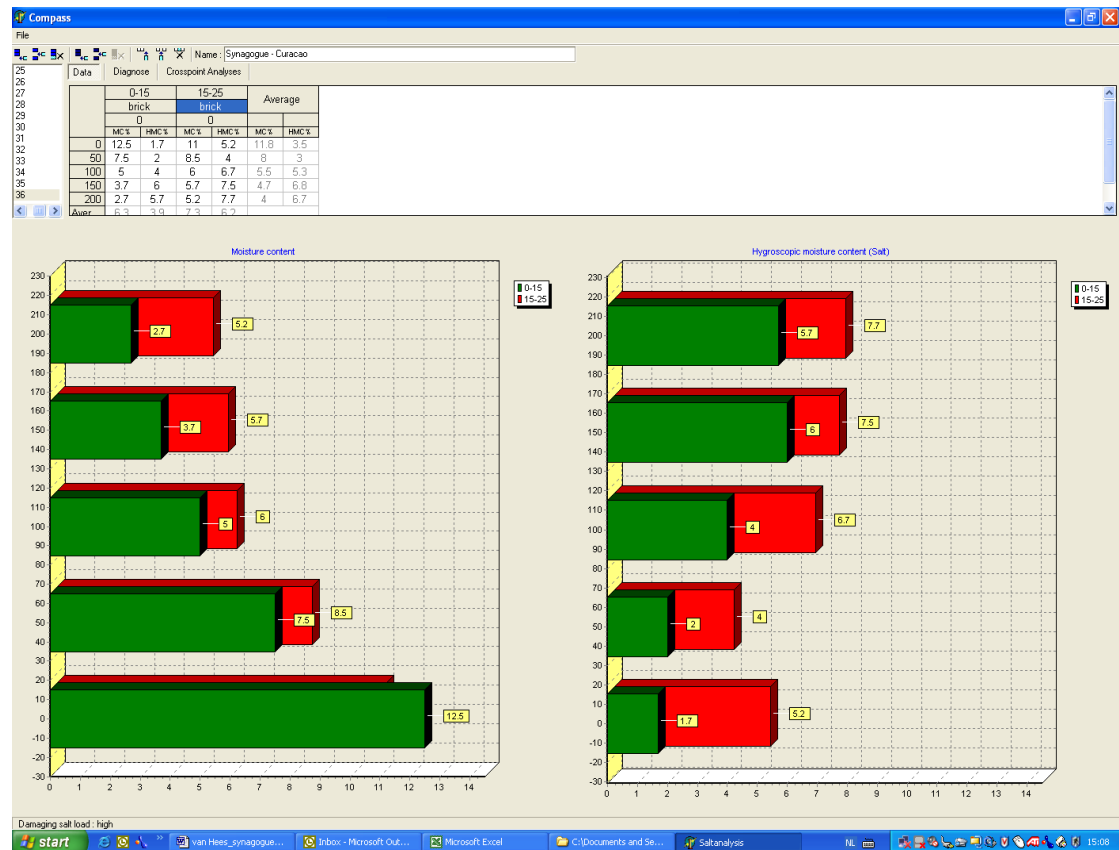
Beter zoutbestendige pleisters

Synagoge

Schade / vocht- en zoutverdeling muur

Restauratiewerkzaamheden Synagoge

Na restauratie

Na restauratie

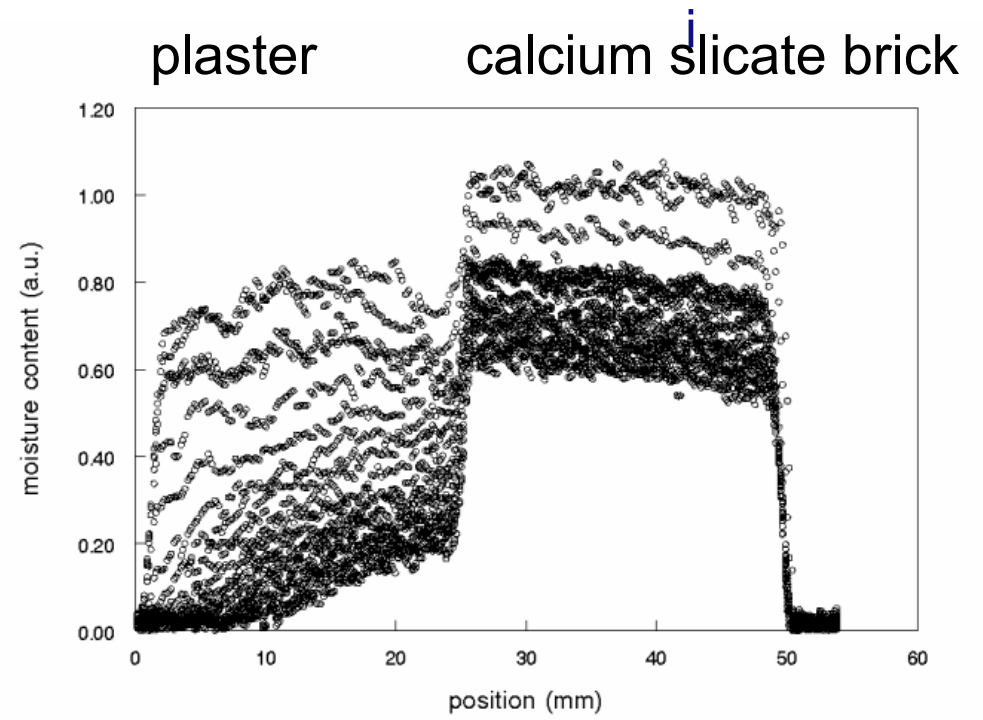
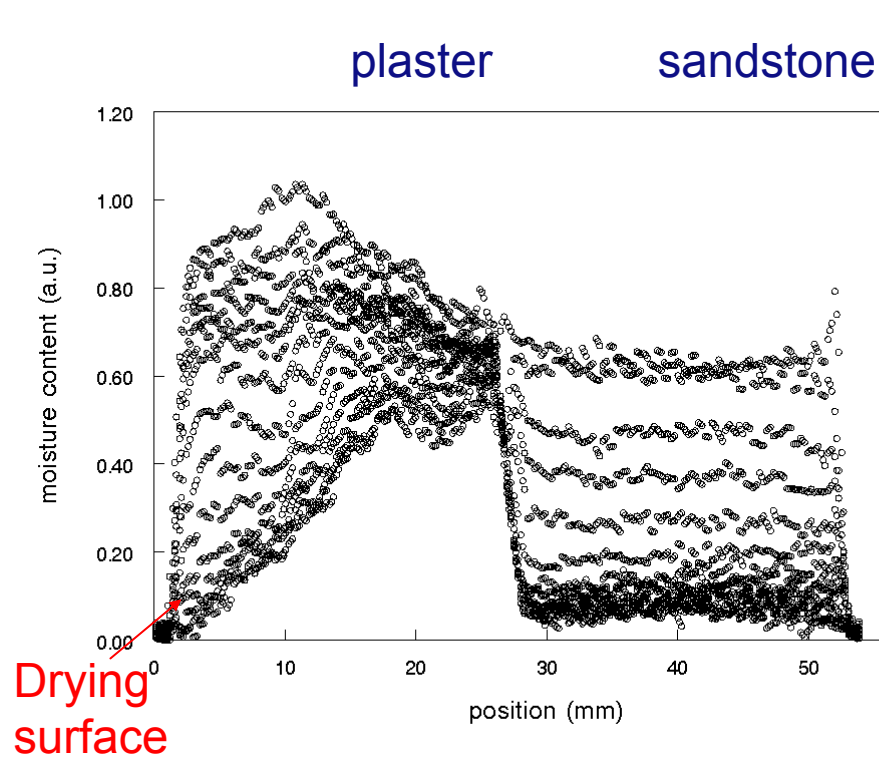
Is een restauratiepleister een wondermiddel?

Scharlooweg 105

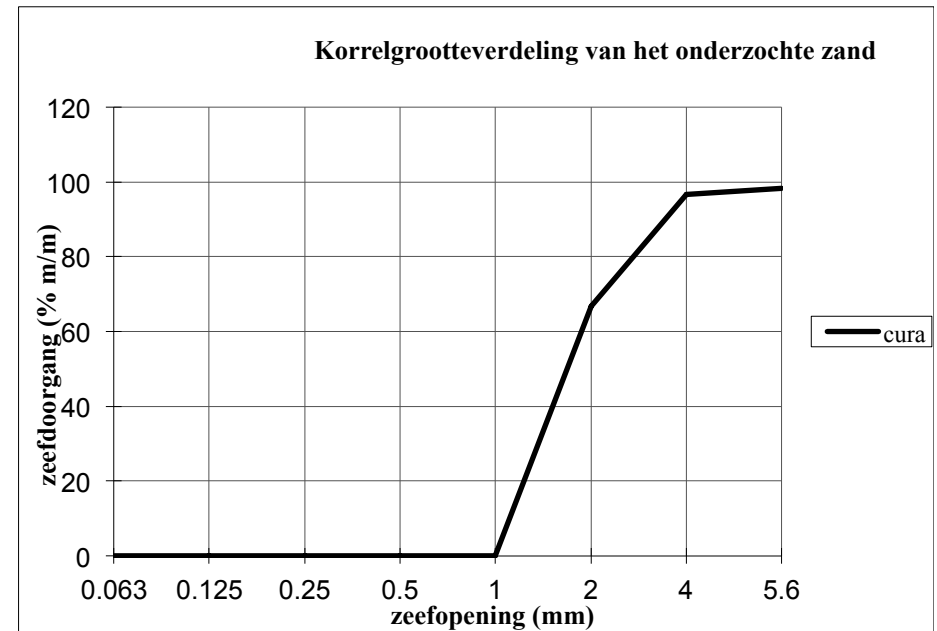
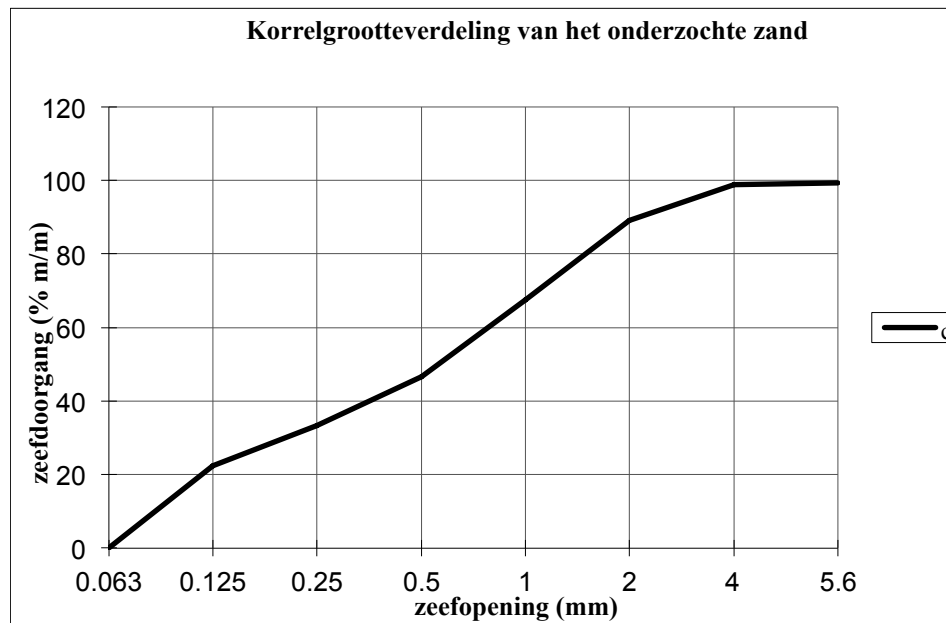
Naar een Curaçaose pleister?

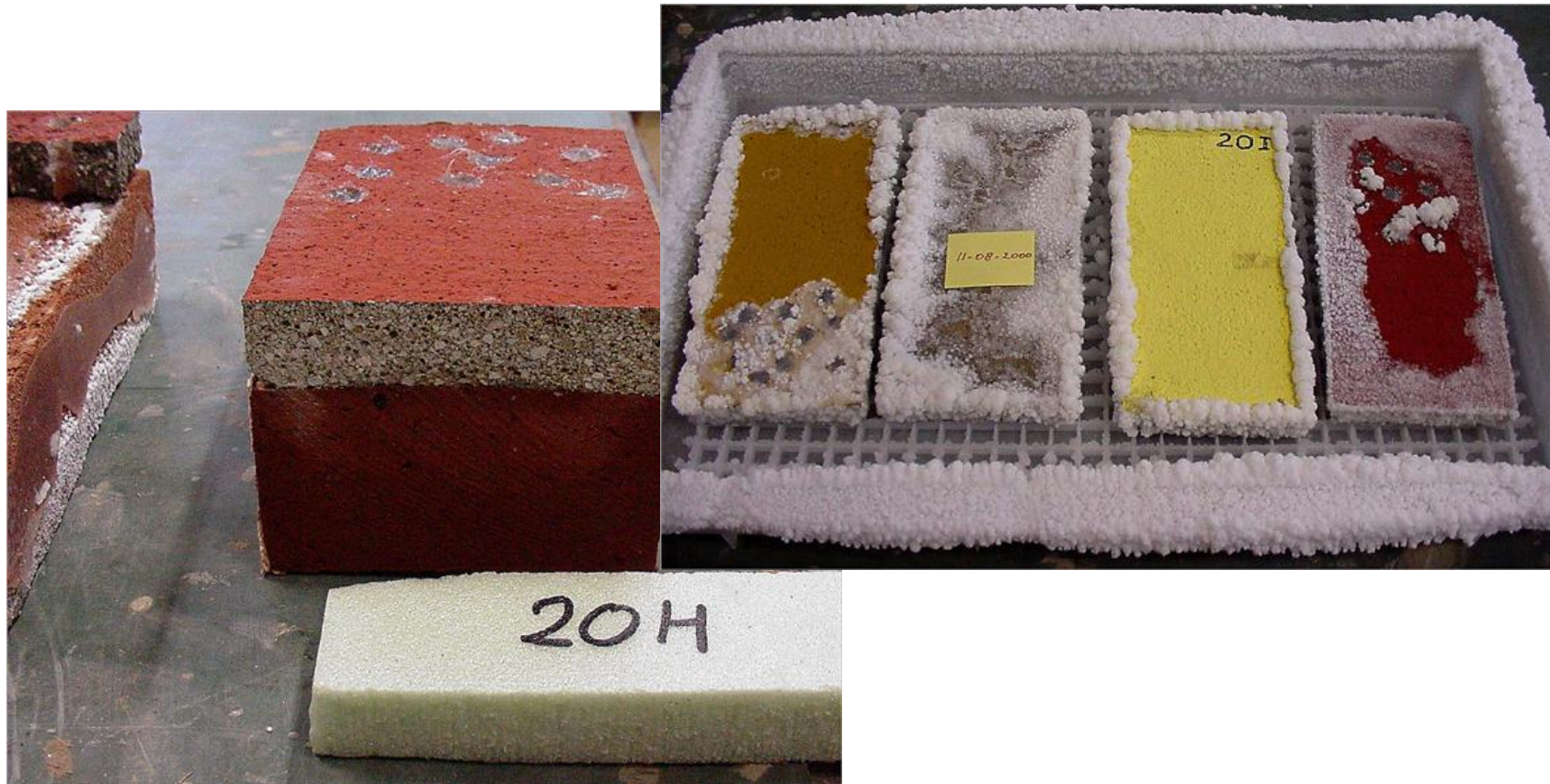
Selectie zand

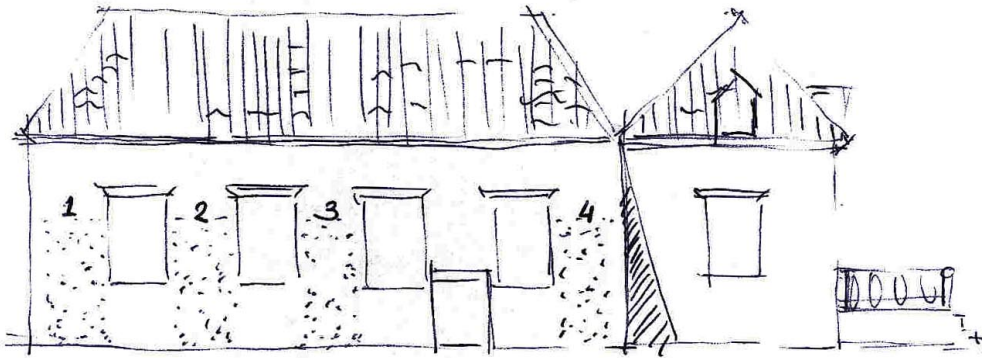
Lokale productontwikkeling: gebruik mijnzand (geen transatlantisch vervoer)

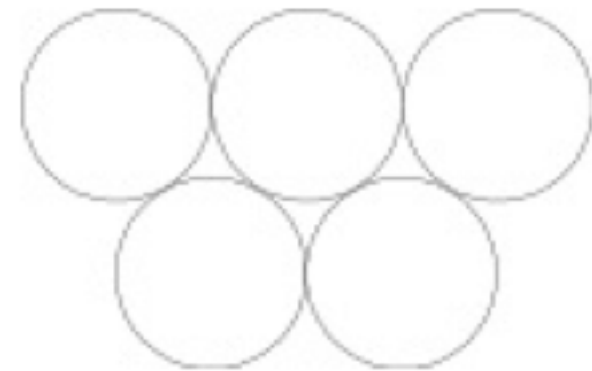
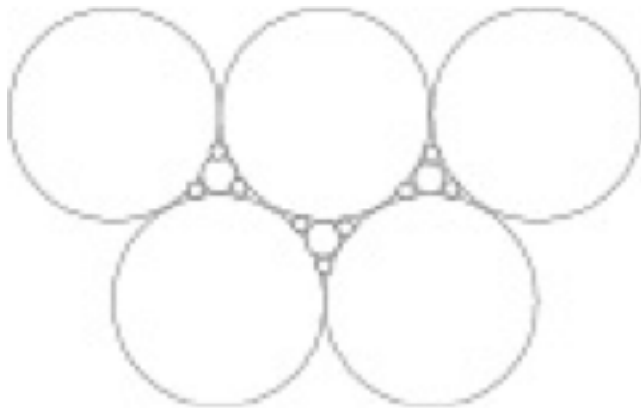
Proeven in lab

Proefvlakken: Scharlooweg 51

'Zandverbetering'

Uitvoering in de praktijk

Uitvoering en verwerking

Mortel op basis van vooral kalk

Locale productontwikkeling

Proefstukken voor lab onderzoek

Conclusie: combinatie essentieel

**Zouten: werkelijk
een groot probleem !**

